

Gert Petersens tale ved Socialistisk Folkepartis landsmøde

Taler

Gert Petersen
Partiformand for Socialistisk
Folkepart

Partiformandens beretning til SFs landsmøde d. 21.-23. maj 1978

I. SAMMENHÆNGEN MELLEM DEN ØKONOMISKE POLITIK OG KAMPEN FOR FRIHEDSRETTIGHEDERNE

1. Det er ikke usædvanligt at den aktuelle politik opdeles i to hovedområder, den økonomiske politik og problemerne omkring frihedsrettighederne og kulturpolitikken.

Til den økonomiske politik hører alle spørgsmål om lønninger,

arbejdsforhold iøvrigt, investeringer, valutabalace, boligpolitik, det meste af socialpolitikken, levedoden o.s.v.

Til problemerne omkring frihedsrettigheder og kulturpolitik hører

umiddelbart uddannelsespolitik, massemedierne, demokrati eller mangel på samme i forvaltning og politik osv.

2. Man foretager denne inddeling, fordi det ellers er svært at overskue

problemerne. Men vi skal passe på - i virkelighedens verden kan de

to områder slet ikke skilles ad! Har frihedsrettigheder ikke også noget

med lønninger og arbejdsforhold at gøre?

Jo, det har de. De angreb frihedsrettighederne er udsat for, skyldes økonomiske årsager, nemlig spørgsmålet om betingelserne for køb og salg af arbejdskraft. Hvis ikke "disciplinen strammes" overfor lønmodtagerne, kan kapitalen ikke klare krisens skær.

3. Også på anden måde filteres den økonomiske politik og kampen for frihedsrettighederne ind i hinanden. Den voksende folkelige opposition mod overgreb fra kapitalens eller "myndighedernes" side har selvfølgelig økonomiske virkninger.

For vi er ikke kun vidne til en offensiv fra kapitalens side. Vi oplever også en voksende modstandsvilje hos store dele af befolkningen.

Således er der ikke noget nyt i, at kapitalkonsortier vil anlægge fabrikker, der er farlige for de ansatte og omgivelserne. Men der er noget nyt i, at der nu opstår spontane folkebevægelser for at hindre sådanne anlæg. Nye holdninger er ved at udmøntes.

II. Klasser og klassekamp under skærpede vilkår

4. Disse brydninger sætter deres umiskendelige mærke på vor tid.

De er resultatet af uforenelige klasseinteresser. De er særligt stærke i den nuværende situation, under den økonomiske krise. Men deres klassekarakter er stadig tilsløret.

De allerfleste af dem, der må leve af deres løn, kommer ud for et økonomisk og kulturelt pres, fordi kapitalens behov for merværdi bliver stærkere. Pensionister,

uddannelsessøgende og andre grupper, der skal leve af "offentlig løn" oplever det samme, fordi staten må indskrænke sine ydelser til dem, så den bedre kan give tilskud til kapitalens merværdi-forøgelse.

Der er masser af eksempler: Tyveriet af dyrtidsportionerne, nedskæringen af uddannelsesstøtten, nej til virkelige forhøjelser af folkepensionen,

indskrænkningerne i den offentlige service.

Alligevel oplever mange mennesker slet ikke tingene på denne måde. Mange små parcelhusejere, der selv er lønmodtagere, tror, at lejerne er deres værste fjender - og omvendt. Mange af de dårligst stillede arbejdere føler, at det offentligt, der opkræver skat, er deres hovedmodstander - og slet ikke kapitalmagten.

Ikke desto mindre har disse grupper een overordnet fælles modpart, nemlig den klasse, der lever af at købe arbejdskraft så billigt som muligt og sælge varer så dyrt som muligt, altså kapitalistklassen, - og selvfølgelig også det offentlige i den udstrækning, hvori statsmagten søger at sikre samfundsfunktionerne på kapitalens præmisser.

Indenfor kapitalistklassen er den mellemstore og den store kapital

dominerende. De små erhvervsdrivende - som sammen med de liberale

erhverv udgør mellemgrupperne - er helt klart i klemme, fordi

krisen fremmer kapitalens koncentration i økonomisk stærke enheder.

5. Netop fordi så mange har svært ved at gennemskue det hele, undrer

de sig over de tiltagende stridigheder og brydninger i samfundet.

Det er derfor lærerigt at notere, at de "almindelige slagsmål" tog til

næsten i samme øjeblik, som "kagen" holdt op med at vokse.

Kapitalismens lange opsving indtil 1973/74 var ledsaget af en

meget kraftig vækst i samfundsproduktet, så at der hvert år blev lidt

mere til overs til den dårligst stillede halvdel, selv uden nogen reel

forbedring af omfordelingen. Prisen blev betalt i form af en voldsom

inflation og et voksende skattetryk "nedad", som allerede inden krisens udbrud fremkaldte et begyndende oprør i mellemgrupperne og hos nogle af de dårligst stillede arbejdere, Glistrup-oprøret. Men med krisens komme blev det rent galt!

For nu holdt "kagen" faktisk op med at vokse. I 1975 svandt den ind med 1,5 pct., 1976 var noget bedre, men i 1977 og 78 er væksten kun på 1,5 pct.

-praktisk talt stagnerende. Det samme mønster ses i de fleste andre kapitalistiske lande.

6. I forvejen var vækstproblemet blevet et kritisk problem i hele den

moderne industriverden, fordi ressourcerne ikke er uudtømmelige.

Uhæmmede angreb på naturen må føre til en katastrofe. Kapitalismens

særlige form for vækst er allermest skadelig, fordi den alene tilgodeser kapitalens egen forøgelse. Det fører til rovdrift på naturen, og desuden kommer denne form for vækst i konflikt med hensynet til sundhed, miljø, menneskeværdighed osv.

Mange års høj kapitalistisk vækstrate er nu blevet afløst af en lav.

Disse svingninger mellem høj og lav vækstrate er naturlige i et kapitalistisk system. Den lave eller negative vækstrate er karakteristisk for krisen, der skal rense ud blandt de "svage" eller "syge" foretagender

og sætte de stærke i stand til at skabe sig større merværdi.

Der er principiel forskel mellem den lavvækst, der ledsager en kapitalistisk økonomisk krise, og det krav om lavere vækst og især en

mere styret vækst - som blev rejst først af økologerne og derefter af

mange socialister. Den kapitalistiske lavvækst skal "helbrede" kapitalismen, mens de betragtninger om væksten, der er fremført fra økologisk side, skal sikre en sparsommelig omgang med ressourcerne

og opprioritere begreber som sundhed og miljø.

I praksis gælder det dog for enhver form for lavvækst, at fordelingsproblemerne bliver rejst med helt ny styrke. Vi vil ikke acceptere lavvækst med en social skæv fordeling. En lavere vækst må

nødvendigvis - set fra et socialistisk synspunkt føre til en anden forbrugsstruktur inden for rammerne af en socialt mere retfærdig fordeling.

Dette synspunkt strider klart imod kapitalismens forhold til lavere

vækst. Lavvæksten mister sin helbredende virkning for kapitalen, hvis

den ikke indebærer en mere skæv social fordeling. Jo flere fattige

der er, desto lettere er det at trykke arbejdskraftens pris nedad. Og

det er meningen!

I modsætning til andre kriser siden 1945 tegner den nuværende

krise til at blive langvarig. Den analyse, vi gav i vore landsmødeberetninger i 1975, 76 og 77, har hidtil vist sig at være holdbar.

Derfor står vi overfor det afgørende og kritiske spørgsmål: hvordan

vil det danske samfund - som er kapitalistisk - klare sig med en

mindre vækst i de kommende år?

III. SAMFUNDET STAR OVERFOR ET VALG MELLEM TO VEJE

7. Det spørgsmål fører frem til det næste: spørgsmålet om selve samfundets

indretning, magt- og fordelingsstrukturerne. Og som vi har sagt før, kan dette problem ikke skilles fra problemet om frihedsrettighederne.

I vort samfund er det nogle forholdsvis få, der ejer produktionsmidlerne og tilegner sig produktionsresultatet, der skyldes hele samfundets

indsats. Det er den grundlæggende modsigelse, og krisen skærper den mere end nogensinde siden 1950'erne. Kun en eller anden form for statslig samordning kan bygge bro over modsigelsen. Denne statslige samordning vil bane sig vej under alle omstændigheder, men hvilken og hvordan?

I tilspidset form må vi svare følgende:

Enten vil der blive gennemført en stadig mere omfattende statslig planlægning på kapitalens præmisser. Med statsfastsættelse af lønningerne på hele arbejdsmarkedet, med investeringsbeslutningerne overladt til kapitalens kommandocenter og med en stadig mere omfattende tilpasning af den offentlige sektors struktur efter kapitalens behov, totalfredning af profitterne og en skærpet disciplinering af de faglige organisationer - hånd i hånd med disciplinerende forholdsregler på samfundets øvrige områder, i skolerne, uddannelsescentrene, radio-TV osv.

eller den statslige planlægning vil blive gennemført på arbejderklassens præmisser, og det vil sige i form af demokratisering af ejendoms- og ledelsesstrukturerne i erhvervslivet, samfundsstyring af investeringer, inddragelse af merværdi, styrkelse af de faglige organisationer og

bevarelse af deres forhandlings- og aktionsret, øget folkelig indflydelse

på alle niveauer, decentralisering indenfor solidaritetens rammer.

Hvad enten man vil det eller ej, står samfundet - ikke bare hos os,

men i en række kapitalistiske lande - dybest set overfor valget mellem disse to veje.

IV. DEN ÆKONOMISKE KAMP ER FORTSAT NØDVENDIG. MEN IKKE

TILSTRØKKELIG

8. Allerede i 1975 pegede vi på, at samfundet står overfor at vælge mellem disse to veje. Udviklingen siden da har bekræftet vor analyse, og i de forløbne år er det den statslige planlægning på kapitalens præmisser, der har præget udviklingen.

De forløbne 3-4 år har været kendetegnet af tiltagende disciplinering af fagbevægelsen, og statslig lønfastsættelse er næsten blevet til en vane. Derimod er der ikke gjort noget forsøg på reel styring af investeringerne ud fra samfundets behov. Den økonomiske politik har hele tiden bygget på, at den privatkapitalistiske merværdi måtte forøges, og det har ført både til indgreb mod lønningerne og til offentlige nedskæringer.

Arbejdsløsheden er vokset støt i hele perioden. Prisstigningerne ligger

fortsat på en halv snes procent om året, og indgrebet mod dyrtidsreguleringen har derfor medført, at lønnens værdi bestandig forringes. Mange almindelige lønmodtagere rammes hårdt i denne tid som følge af kraftige indtægtstab på grund af arbejdsløshed eller lønudhuling på grund af vareprisernes og boligudgifternes stigning. Det almindelige fald i reallønnen rammer værst de i forvejen dårligst stillede - og især de udsatte grupper: de unge, de gamle og kvinderne.

9. En særlig katastrofal betydning tilkommer der i denne forbindelse

massearbejdsløsheden.

Arbejdsløsheden er steget støt i årene 1975-78. Hvert år har man

måttet notere 30-40.000 flere arbejdsløse end sidste år på samme tid.

Regeringen har indgået det ene forlig efter det andet, officielt med

bl.a. det formål at nedbringe eller i hvert fald bremse væksten i arbejdsløshedstallet, men til ingen nytte.

Det er ikke overraskende, for alle disse forlig er indgået alene på

kapitalens præmisser. Og massearbejdsløsheden er i kapitalens interesse!

Arbejdsløsheden - tilstedeværelsen af en "industriell reserve-arme", som Marx sagde - er kapitalens traditionelle redskab til disciplinering

af arbejderklassen og formindskelse af arbejdskraftens pris. På grund af arbejderbevægelsens styrke fungerer arbejdsløsheden ikke mere så "godt"

som tidligere, når det drejer sig om at trykke lønnen. Men den er stadig anvendelig for kapitalen som middel til disciplinering. Frygten for arbejdsløshed er en pisk, kapitalen bruger, for at få tempo og produktivitet sat i vejret og for at lamme de fagligt aktive

folks virke.

Derfor har kapitalismen intet imod en vis arbejdsløshed, selvom den nuværende nok anses for et krisetegn, også af kapitalisterne. Men

man skal ikke tro, at de frivilligt giver afkald på arbejdsløshed af en

betydelig størrelse, nu da de har den igen. Derom vidner også

arbejdsgiverforeningens modstand mod ethvert tiltag, der kan begrænse arbejdsløsheden. For slet ikke at tale om den megen snak om, at vi skal "lære at leve" med arbejdsløsheden, for i 1990 vil der være dobbelt så

mange arbejdsløse, som idag! Det er den pris vi må erlægge for den teknologiske udvikling, siger man.

Vi må kategorisk og ubetinget vende os mod disse holdninger. Vi ved godt, at arbejdsløsheden først for alvor kan afskaffes, når kapitalismen afskaffes, - det er en af grundene til, at kapitalismen bør afskaffes. Men selv under de nuværende forhold kan der gøres meget for at formindske arbejdsløsheden, og det er groft kynisk at kapitalmagt og borgerlige partier forhindrer det!

For os som socialister er det afgørende vigtigt, at arbejdsløsheden

bekæmpes her og nu. Først og fremmest af menneskelige grunde, men også

ud fra et klassekampssynspunkt: for den nuværende massearbejdsløshed er en jernlænke om arbejderklassen og en hindring for enhver progressiv politik, der forudsætter i kampmod og opbakning i brede folkemasser.

Hvis massearbejdsløsheden accepteres som en "naturlig" og uundgåelig ting, vil arbejderklassens muligheder for at forsvare sine interesser - for slet ikke at tale om at præge udviklingen - blive alvorligt forringet.

10. Den økonomiske kamp - kampen mod nedskæringer, for at forsvare reallønnen og bekæmpe arbejdsløsheden - spiller fortsat en

central rolle blandt de opgaver, vi som socialister står overfor.

Men den økonomiske kamp må ikke betragtes isoleret, og den skal ses i sin rette sammenhæng, - ellers kan den heller ikke vindes.

Hvor svært mange end har det i økonomisk henseende skal vi alligevel huske, at 70'ernes betingelser er væsentligt forskellige fra 50'ernes, for slet ikke at tale om 30'ernes. Dengang var det et massefænomen, at den nøgne sult bankede på døren hos store befolkningsgrupper, og det er idag en absolut undtagelse. For hundredtusinder af arbejdsløse var der dengang tale om en "kamp for brødet" i bogstaveligste forstand. Det er der ikke idag, og

derfor skal man ikke føre kampen i 1978, som da det gjaldt det daglige brød i 1930'erne.

Af den grund bliver den kamp, der føres idag, ikke mindre betydningsfuld. Den danske arbejderklasse har tilkæmpet sig en bedre levestandard end i 30'erne og betalt for den gennem hårdt slid. Den danske arbejderklasse troede i en halv snes år, at den også havde tilkæmpet

sig retten til arbejde. Siden 1973/74 har den kriseramte kapitalisme sat ind med sit store angreb både på levestandarden og retten til arbejde. Hvis ikke arbejderklassen gør modstand og fører lønkamp og slås for beskæftigelse, så

vil den opdage, hvad "salamitaktik" er for noget. Først skærer de et stykke af pølsen, så et nyt stykke og lidt senere endnu et stykke. Og efterhånden går alt det

vundne tabt.

Men denne kamp for levede og beskæftigelsen må og kan under 70'ernes betingelser føres i tæt sammenhæng med kampen for frihedsrettighederne og for indflydelse i magtstrukturerne. Lønkampen alene ændrer ikke samfundet, og ændringer af den ene eller anden art baner sig vej med en naturkrafts styrke. Skal de være positive eller negative? De bliver kun positive, hvis vi husker, at de to andre "slagmarker" er lige så betydningsfulde, og at alle tre tilsammen udgør en sammenhængende helhed.

V. KAMPEN FOR FRIHEDSRETTIGHEDERNE OG KULTURKAMPEN

11. Kampen for frihedsrettighederne er en kamp for at forsvare de

eksisterende frihedsrettigheder, udvide mulighederne for at bruge

dem - og vinde nye frihedsrettigheder. En kamp mod undertrykkelse, for demokrati, i familie, skole, uddannelse på arbejdspladser og ved mediepåvirkning. En kamp, der er med til at danne vores opfattelse af os selv og vore handlemuligheder. En "kulturkamp" i dette ords allerbedste forstand.

Og ligesom begrebet kulturkamp ikke må opfattes som noget, der "kun" vedrører teater, litteratur, film, bildende kunst osv., så vedrører kampen for frihedsrettighederne ikke "kun" ytringsfrihed, kulturelt frisind osv. Selvfølgelig er disse områder af den største betydning: hvem skal bestemme i skolerne og på uddannelsescentrene og hvordan? Skal det menneskelige talent og kunstarterne have frie udfoldelsesmuligheder eller dirigeres af privatkapital og stat? Hvordan sikrer vi sand alsidighed i medierne, ikke mindst de offentlige?

Men kampen for for frihedsrettighederne er også et afgørende led i klassekampen på arbejdspladserne og i det daglige forhold mellem borger og stat.

Det store flertal, som må leve af at sælge sin arbejdskraft, har over

et århundrede tilkæmpet sig retten til at være medbestemmende om arbejdsforhold og om fastsættelse af arbejdskraftens pris - med de midler, som

nu engang er nødvendige, når modparten er en overmægtig kapitalmagt. Hvis denne ret beskæres - som det er sket -,

så har man indskrænket en for ethvert demokrati central frihedsrettighed.

Og hvad angår det daglige forhold mellem borger og stat, - ja, så

betyder hovedaftalen i forvejen, at lønmodtagernes, det store flertals grundlæggende demokratiske rettigheder i hverdagen er stærkt

beskåret. Når denne umyndiggørelse mere og mere suppleres af den offentlige magts, administrationens umyndiggørelse af borgerne, - er det så ikke at beskære frihedsrettighederne yderligere? Det er det efter vor opfattelse.

VI. TO MODSTRIDENDE TENDENSER I KAMPEN OM FRIHEDSRETTIGHEDERNE

12. Nøgleordene for det angreb mod frihedsrettighederne, som vi

oplever i disse år, er centraliseret styring og disciplinering.

Erhard Jacobsens folkeskole-udspil forener klart begge begreber.

Han siger, at skolen hverken skal være forældrenes, børnenes eller

lærernes, men "samfundets", og den skal styres af statsmagten. Hermed

bryder han med nogle afgørende principper. For netop skolernes selvstyre og deres forskelligartethed, indenfor en bred ramme, har været det instrument, som folkelige kræfter gennem en lang årrække har brugt til bekæmpelse af "den sorte skole" med dens åndløse terperi og strikte disciplin.

Begge kodeord - centraliseret styring og disciplinering - dækker også de angreb, der rettes mod "kontroversielle" udsendelser i radio-TV, mod kunststøtte til "kontroversielle" emner osv. Den borgerlige højrefløj vil have magten over kultur og åndsliv samlet, i en central-kommando, der skal være en fast del af det borgerlige statsapparat, for ad den vej at disciplinere alle rebelske ånder.

Den samme tendens præger også den voksende statslige kontrol med borgernes adfærd, gennem efterretningstjenester og ved de offentlige og private

myndigheders udnyttelse af moderne data- og registerteknik. Den præger politiske og administrative organers modvilje mod, at borgerne gør brug af de decentrale rettigheder, som er vedtaget under pres fra offentligheden, det har vi mange eksempler på i forbindelse med lokalplanlægninger.

Under dække af kamp mod, at folk "tager sig selv til rette" føres der en kamp for yderligere umyndiggørelse af borgerne. Bevægelser til sikring af miljøet søges lagt for had, fordi de "blander sig". De nye beboerforeninger løb ofte ind i afvisende holdning, og forbrugerbevægelser mødes med dyb skepsis. Når der er borgere, der ikke vil finde sig i at få beslutninger trukket ned over hovedet, men går til

modstand i form af demonstrationer eller ikke voldelige aktioner,

bliver det helt galt. Så angribes de for at undergrave demokratiet!

13. Men det hører også med i billedet, at vi i de senere år har oplevet en kraftig demokratisk aktivisering af mange mennesker. Dette er den modsatrettede tendens. Den borgerlige højrefløjs offensiv er ikke bare et udslag af den kriseramte kapitalismes behov for disciplinering, men må også ses som en modoffensiv mod en begyndende selvstændiggørelse af betydelige kredse i folket.

I den forløbne periode har vi oplevet mange eksempler på denne

selvstændiggørelse. De rækker fra kampen mod anlæg af PVC-fabrikken ved Slagelse over "mexicanersagen" og eksperimenter med alternative samværsformer (f.eks. Christiania) - til oprettelsen af

Samarbejdsudvalget mod ejerlejligheder. Mange flere eksempler kunne nævnes, og vi vender senere tilbage til disse spontane aktioner. Hertil skal lægges de mere langsigtede bevægelser, der er groet frem: kvindebevægelsen, OOA, NOAH og mange flere. I deres helhed udtryk for en ny, mere selvstændig måde at tænke og handle på.

Denne selvstændiggørelse skyldes nogle faktiske forandringer i samfundets

materielle basis. Kvindebevægelsens opsving skal bl.a. ses i sammenhæng med, at 60'erne for alvor førte kvinderne ud på arbejdsmarkedet. Den samme udvikling betød også, at problemerne omkring daginstitutionerne fik

nogle helt nye dimensioner, og de kom til at berøre mange flere end hidtil. Uddannelsessektorens udvikling i 60'erne kan heller ikke forstås, med mindre den ses i sammenhæng med den kapitalistiske højkonjunktur, videregående uddannelse blev til et massefænomen.

På denne baggrund bør vi mærke os, at billedet ikke bare er sort i sort.

Tendensen til i stigende grad at koste rundt med folk modsvares af en tendens hos flere og flere mennesker til ikke at lade sig koste rundt med.

Kampen for at bevare og udfylde de nuværende frihedsrettigheder og at erobre nye har derfor slet ikke så ringe udsigter, hvis vi kan frigøre os for snæverhed og sortsyn.

VII. VOR STRATEGI I KAMPEN MOD FRIHEDSRETTIGHEDERNE

14. For hvis frihedsrettighederne skal forsvares, må der dannes brede alliancer. De kan ikke være ensartede, dertil er der for stor forskel mellem de rettigheder, det drejer sig om. Men i hvert enkelt tilfælde må de gøres så brede som muligt.

Det hænger sammen med, at vi lever i et borgerligt demokrati, dvs.

et demokrati, hvor afgørende økonomiske beslutninger ganske vist tages af kræfter uden for folkets kontrol, men hvor folkelige kræfter alligevel kan øve indflydelse, hvis de er tilstrækkeligt talrige, beslutsomme og forenede. Derfor er det en væsentlig opgave at skabe flertal bag bestemte holdninger.

15. I den almindelige kamp for de kulturelle frihedsrettigheder er der mulighed for at skabe meget brede alliancer, som det f.eks. kom til udtryk ved

den sidste Christiania-afstemning i folketinget. Der er svage punkter: Socialdemokratiet har tradition for at give efter for den borgerlige højrefløj, og de frisindede borgerlige vil helst undgå for voldsomme politiske konfrontationer. Desuden har kommunisterne bindinger til traditioner, der ikke er spor frisindede. Disse vanskeligheder kan af og til hindre alliancen, men de kan også overvindes gennem en afbalanceret politik og pres baseret på gode argumenter. En sådan linie har tidligere givet resultat i spørgsmålet om fri abort og lovgivning om de homoseksuelle. Den har også ført til en svingning i forholdet til Christiania.

16. I kampen for bevarelse af retssikkerheden ligger det tungere, især på grund af den måde Socialdemokratiet opfatter sin rolle i staten på.

Derfor har efterretningstjenesterne uhindret kunne udvikle sig til

selvstændige kongeriger, og derfor søger regeringen at afsvække forsvarrets rettigheder i såkaldte statssikkerhedssager. - Det har vist sig, at der i kampen mod disse tendenser er mulighed for at skabe en alliance mellem frisindede borgerlige kredse og venstrefløjen - "mexicanener"-sagen er et eksempel herpå. Hvis denne alliance kan gøres stærk nok, udsættes Socialdemokratiet for et pres på begge flanker. Det vil styrke de kredse i Socialdemokratiet der ikke tolker den "statsbærende rolle" på samme måde som ledelsen.

17. Endelig er der kampen for de faglige frihedsrettigheder. Den er afgørende. "Ethvert demokrati, og dermed også en demokratisk vej til socialismen, er utænkelig uden eksistensen af en fuldt selvstændig fagbevægelse", erklærede SFs landsmøde i 1977.

Her ligger det tungest med skabelse af en bred alliance i det "Christiansborgske" politiske liv. Netop på dette punkt er SD gået længst

i retning af at acceptere renlivet borgerlig politik - og har kunnet gøre det ustraffet! Hermed mener vi, at vælgerne ikke har reageret. Ironisk nok var det en "borgerlig domstol", der satte SD og de øvrige partier på plads i sagen om BT-

klubben!

Alliancen til forsvar for fagbevægelsens rettigheder bygger derfor fortsat,

som vi fastslog i Landsmødets udtalelse i 1977, på et "samarbejde

mellem venstrefløjspartierne, dele af Socialdemokratiet og en voksende del af fagbevægelsen uden partitilhørsforhold", - og opgaven må "især virkeliggøres på arbejdspladserne og i fagbevægelsen".

Som styrkeforholdet er i folketinget, og med den holdning SD-ledelsen indtager, er det i usædvanlig grad arbejdet i basis - på arbejdspladser

og i fagbevægelse - der vil afgøre, om det skal lykkes at forhindre en fortsat udhuling af fagbevægelsens demokratiske rettigheder. Kun hvis SD mærker et tilstrækkeligt kraftigt pres "nedefra" kan den nuværende udvikling bremses.

Her som på de andre områder tilvejebringes det stærke pres selvfølgelig ikke ved at råbe så højt som muligt og bare vedtage "stærke resolutioner",

- men ved præcision i argumentationen og gennem overensstemmelse mellem ord og handling.

VIII. MAGTSTRUKTURERNE: STAT OG ORGANISATIONER

18. Kampen for at forsvare levedoden og kampen for frihedsrettighederne

er to af de store "slagmarker" i den nuværende situation. Kampen i og om samfundets magtstruktur er den tredje store "slagmark". Hermed tænker vi på

staten, organisationerne og de privatøkonomiske magtcentre.

19. Vi må opfatte staten som en slagmark blandt andre slagmarker.

I et kapitalistisk samfund vil staten altid tendere til at søge løsninger, der bygger på det bestående og alt på kapitalismen. Men staten kan ikke isoleres fra brydningerne i samfundet, fra klassekampen, og staten må uundgåeligt påvirkes af styrkeforholdet. - Det gælder udpræget i et borgerligt demokrati.

Hvis vi ikke havde den opfattelse, burde vi med det samme indstille ethvert forsøg på at ændre noget gennem staten (dvs. gennem lovgivning). Men opfattelsen er korrekt. Tænk på den kritiske rolle, som i de senere år er spillet af mange mennesker indenfor foretagender, som principielt er en del af staten (f.eks. uddannelsescentre, sociale centre osv.). Ifølge en gammeldags (leninistisk) opfattelse skulle disse centre spille en rent undertrykkende rolle og alle der ikke ville være med til det, bortjages fra dem. Det er også, hvad reaktionen ønsker. Men den er ikke hidtil kommet igennem med sit ønske. Det fortæller os noget om, hvordan styrkeforholdet kan påvirke staten og svække dens rolle som undertrykkende organ for kapitalen.

20. Folketing, amts- og kommunalbestyrelser osv. er den del af statsmagten, der står det almindelige samfund nærmest, de er vigtige folkelige sluser ind i statsmagten.

Vi drømmer ikke om, at arbejderklassen alene gennem parlamentariske beslutninger kan lave samfundet om. Men for at lave det danske samfund om kræves der også parlamentariske beslutninger.

Hvad der har større aktuel interesse, er dog, at de parlamentariske

forsamlinger (som vi netop har set i nogle kommuner efter SF's

styrkelse af sine positioner i disse) under et andet styrkeforhold kan

forvandles til redskaber i en progressiv politiks tjeneste. - Ja, selv under de rådende styrkeforhold kunne folketinget gennem en "omgruppering" bringes til at føre en mere progressiv - eller mindre reaktionær-politik her og nu.

Dette er ikke udtryk for parlamentariske illusioner. De opstår først, hvis vi glemmer, at de parlamenlariske organer kun kan råde over en del af magten, aldrig hele magten, så længe vi har et privatkapitalistisk

økonomisk system og dette ikke er blevet antastet. Men det skal da ikke få

os til at afstå fra at bruge den del af magten, som folketing og

kommunalbestyrelser faktisk råder over, og som har umiddelbar betydning for befolkningens hverdag.

21. Der er en tendens til at betragte organisationerne som lige så stærke magtcentre som staten og de privatkapitalistiske magtcentre, og i samme forbindelse føres der en generel kamp mod "organisationsvælde" som sådan.

Det er rigtigt, at de store interesseorganisationer spiller en stadigt mere fremtrædende rolle i vort samfund. Men det er forkert, at de stærkeste af dem er "ved at tage magten". De stærkeste er netop stærke fordi de knytter sig til eksisterende magtcentre og dybest set er en anden udtryksform for disse magtcentre. F.eks. er Kommunernes Landsforening en anden udtryksform for den offentlige magt, Industriråd, Arbejdsgiverforening og Landbrugsråd

for den privatkapitalistiske magt.

Vor stilling til organisationerne afhænger derfor af en klasseanalyse. Vi anser lønmodtagernes grundlæggende organisation, fagbevægelsen, for helt uundværlig, og vi vil ikke sætte noget lighedstegn mellem organisationerne på de to sider i klassekampen, endsiges behandle eller anskue dem på samme måde.

Vi har ofte kritiske bemærkninger at gøre til fagbevægelsen om dens struktur, ledelse, taktik osv. Men formålet er alene at gøre den stærkere og mere slagkraftig. - Derfor skal vi tilrettelægge den nødvendige konkrete kritik sådan, at den ikke bliver til negativ afvisning af fagbevægelsen.

IX. MAGTSTRUKTURERNE, DE PRIVAT-KONOMISKE MAGTCENTRE

22. De privatøkonomiske magtcentre er i besiddelse af en enorm, ukontrolleret magt. De finansielle, industrielle og andre erhvervscentre - storbankerne, de multinationale foretagender, de store industrivirksomheder

osv. - er fortsat den afgørende magtfaktor i vort økonomiske system og dermed i magtsystemet. Deres rolle er blevet væsentligt styrket i kraft af Danmarks indtræden i EF.

Den politik, staten fører, er i alt væsentligt rettet ind efter denne

magtfaktors ønsker og interesser. "Man slagter da ikke hønen, der lægger guldæg" sagde Per Hækkerup engang. Nej, det gør man sandelig ikke - man er tværtimod igang med at fede den! Udfra princippet om, at eftersom Danmark er et kapitalistisk land, må det, der er godt for A.P. Møller, også være godt for Danmark - selv i Nordsøen!

De privatøkonomiske magtcentre baserer deres magt på den stiltiende

trussel, de altid har i ærmet: at de kan lukke butikken! de kan frit "strejke" eller flytte til et andet land. De kan manipulere med valutaen og gør det.

23. De råder netop over den del af magten, som folketinget er berøvet under kapitalistiske forhold. - Selvfølgelig kan lovgivningen lægge visse begrænsninger på dem, stille visse krav vedrørende miljø, arbejderbeskyttelse osv., og her skal SF forstærke sit pres. Men også vi kan komme i vanskeligheder, når en stor virksomhed truer med at lukke, hvis ikke staten betaler miljøforbedringerne.

Fagbevægelsen er i samme klemme som folketinget. Truslen om at lukke er også en trussel mod fagbevægelsen. Ofte kan der dog føres fremgangsrig lønkamp mod disse foretagender, og intet skal her lades uforsøgt. Blot bør man huske, at deres magt ikke kan svækkes ad denne vej.

X. DE PRIVATØKONOMISKE MAGTCENTRE OG DEBATTEN OM VIRKSOMHEDSDEMOKRATI OG ØKONOMISK DEMOKRATI (VD/-D).

24. Just derfor må der tilkomme debatten om VD/-D en øget betydning.

Selvfølgelig skal også andre muligheder til begrænsning af de privatøkonomiske magtcentres rolle udnyttes. F.eks. må vi arbejde for, at der lægges et sådant pres på folketinget, at det ikke affinder sig med de overdådige indrømmelser, A.P. Møller og DUC har fået ved

udnyttelsen af Danmarks undergrund og vor del af kontinentalsoklen i Nordsøen. Her må det være muligt at opnå resultater.

Men i almindelighed må man se i øjnene, at arbejderklassen ikke på nuværende

tidspunkt kan komme til at nationalisere de økonomiske magtcentre, hvilket selvsagt er et af de langsigtede mål for en socialistisk kamp.

Dette mål vil imidlertid rykke længere og længere ud i en fjern fremtid, hvis de privatøkonomiske magtcentre kan blive ved med at cementere deres magtpositioner og ovenikøbet integrere sig i en international struktur, sådan som EF-medlemskabet tilsigter.

Derfor er det tvingende nødvendigt, at der i den nuværende etape skabes lønmodtagerdomineret modmagt til de privatkapitalistiske magtcentre.

25. På den baggrund er SF - modsat de andre venstrefløjspartier - gået i dialog med LO og Socialdemokratiet, om en "D/VD-ordning.

Denne dialog er fortsat siden Landsmødet i 1977, som bl.a. udtalte:

"Disse strukturændringer må have et socialistisk sigte i den forstand,

at de styrker arbejderne og funktionærernes positioner i det økonomiske livs ejendoms- og magtstrukturer. Kravene om arbejdspladsdemokrati,

lønmodtagerfond og kapitalstyring ud fra samfundshensyn - krav, hvis principper forlængst er formuleret af SF - er indlysende rigtige og nødvendige. Først når de er gennemført, vil der være mulighed for at føre en samlet økonomisk politik, der bygger på det arbejdende folks interesser."

I samme udtalelse understregede landsmødet, at reformerne må gennemføres "under fuld respekt for demokratiets grundregler, indbefattet lønmodtagernes ret til at forsvare deres interesser gennem arbejdskamp", og vi advarede imod, at man lod borgerlige partier få indflydelse på reformerne.

26. Denne holdning er aktualiseret gennem de løbende forhandlinger i

regeringens "D-udvalg. Enten bryder de sammen, hvad der under de nuværende omstændigheder vil være godt, eller også kapitulerer LO endnu engang. I så

fald må vi have LOs medlemmer til at afvise kapitulationen. Det kan vi nu, hvis vi har et realistisk alternativ, som tilgodeser de overordnede formål vi pegede på i 1977-udtalelsen.

Vi må desuden opfordre de øvrige venstrefløjspartier til at opgive deres hidtidige blankt afvisende holdning i denne sag, en holdning som - uden at de vil det - er med til at svække lønmodtagersiden og

cementere storkapitalens og de multinationale koncerners magt.

Dette er et arbejde på "mellemlangt" sigt. Som vi sagde i beretningen 1977, kan det "ikke realiseres i samarbejde med borgerlige kræfter, der har de stik modsatte hensigter. Her er altså et nyt flertal nødvendigt - i befolkningen såvel som i folketetinget".

XI. SFS STRATEGI OG ARBEJDERBEVÆGELSENS ROLLE OG PROBLEMER

27. Som omtalt (jfr. pkt.7) står det danske folk i disse år overfor valget mellem to veje: en vej, der beskærer demokratiet og styrker kapitalens magt, en vej, der styrker demokratiet og svækker kapitalens magt. Men som vi også har påvist, er situationen svær at gennemskue, fordi mange nære problemer og modsætninger må optage sindene. Det kan være svært at se skoven for lutter træer.

Det er i arbejderklassens - de allerfleste lønmodtageres - egen interesse, at vælge den vej, der styrker demokratiet og svækker kapitalens magt. Det er socialisternes opgave at inspirere arbejderklassen til at forene kræfterne herom. Ja, ikke nok med det, Arbejderklassen må også slutte alliancer med andre lag i befolkningen, der har lignende interesser. Man må

undersøge, om og hvor langt "oprøret fra midten" og "oprøret fra venstre" kan forenes om at bekæmpe reaktionen og bane nye veje. Vi siger udtrykkeligt: undersøge, for det er for tidligt at drage konklusioner.

28. Arbejderklassen manifesterer sig politisk, organisatorisk og ideologisk

i arbejderbevægelsen. De faglige hovedorganisationer - LO, FTF og tjenestemandorganisationerne - er arbejder- og lønmodtagerklassens brede

basis-organisation af så vidt muligt samtlige lønmodtagere, uanset politisk tilhørsforhold.

Den politiske arbejderbevægelse derimod er på samme tid både rummeligere og smallere end selve arbejderklassen. Den er smallere, fordi kun en begrænset del af arbejderklassen organiserer sig politisk (og en del af klassen stemmer ved valgene på borgerlige partier) - og den er rummeligere, fordi den danner en blok af arbejdere og intellektuelle, som har valgt side med arbejderklassen. Denne blok er livsvigtig, og det er et stort gode, at den er kommet til udtryk i vort parti.

Endelig er det karakteristisk for den politiske arbejderbevægelse, at den er delt - organisatorisk, politisk og ideologisk. Denne deling skyldes dybtgående forskelle i synet på strategien og tildels også den socialistiske model (målsætningen).

29. Vi mener ikke, at delingen behøver, at lamme arbejderbevægelsen

eller hindre et samarbejde mellem dens partier og fløje. Som det påny blev fastslået i beretning og udtalelser fra Landsmødet 1977, består hovedindholdet i vor langsigtede strategi i, at arbejderbevægelsen skal opnå det politiske førerskab i samfundet. Men vi må tilføje - som det blev sagt i HBs beretning til Landsmødet 1977 - at "bevægelsen først kan bruge dette førerskab, når kræfter med en bevidst socialistisk holdning har en stærk position - i basis såvel som parlamentarisk. Derfor må vi arbejde på

at svække højreorienteringen i arbejderbevægelsen og styrke venstreorienteringen.

... målet er at skabe et fælles træk i arbejderbevægelsen som helhed, et samarbejde mellem dens fløje og partier, men med de bevidste socialistiske kræfter i en langt stærkere position end hidtil".

XII. HVORFOR ER VENSTREFL-JEN IKKE STYRKET? (ET PARLAMENTARISK L®RESTYKKE)

30. I det forløbne år er vi ikke kommet løsningen af denne opgave nærmere. Der sker nogle omgrupperinger indenfor venstrefløjen, men som helhed er den ikke ekspanderet. I arbejder- og fagbevægelsen iøvrigt har der været visse positive tendenser (SID-kongressen, Socialdemokratiets kongres), men de har ikke sat sig spor i Socialdemokratiets praktiske politik. Ud fra denne synsvinkel må vi analysere vort arbejde og vort forhold til de øvrige arbejderpartier.

Som genstand for analysen tager vi partiernes holdninger til de afgørende forhandlinger i folketinget i august-september 1977, hvor den økonomiske politik blev tilrettelagt for det følgende år.

31. Regeringens udspil var bedre end i sommeren 76. Beskæftigelsesafsnittet var ganske vist ret traditionelt, men afsnittet om byrdefordelingen var interessant. Under forhandlingerne med de borgerlige kapitulerede regeringen på de fleste punkter, og slutresultatet blev helt traditionelt -og dermed uden gavnlige virkninger for beskæftigelsen.

En analyse af forhandlingsforløbet tyder på, at regeringen ville derhen, hvor den kom, og at den ikke blev "tvunget" til det. Dens taktik i den nuværende situation er at opnå "politisk stabilitet" - alt andet underordnes dette.

I hvert fald var forhandlingerne præget af en næsten principiel

eftergivenhed overfor de borgerliges pres. Udspillet den 28. juli var ringere end valgkampens februarplan. Lovforslagene den 22.

august var ringere end udspillet den 28. juli. Udgangen blev endnu ringere end lovforslagene den 22. august!

Fra første færd satsede regeringen på de gamle augustpartier, selvom den måtte vide, at to af dem ville afvise dens udspil. Samtidig udelukkede den DKP, VS og Retsforbundet, selvom den måtte vide, at disse ting i dens første udspil kunne interessere disse partier mere end augustpartierne og Venstre. Endelig valgte den, da den store forhandlingskreds skulle udvides, Venstre frem for SF.

32. Vi kan ikke med sikkerhed påstå, at en anden udgang var mulig. Men vi så, at regeringen bevidst undlod at undersøge andre muligheder, som faktisk var til

stede, og som vi opfordrede den til at undersøge. - Derfor er det berettiget at slutte, at den fra første færd sigtede efter det resultat, der blev nået. Men regeringen navigerede taktisk klogt. De fleste lønmodtagere må få det indtryk, at den gjorde, hvad den kunne. Dels fordi de mener, at der skal "skrap medicin" til, og dels fordi de ved, at folketinget har borgerligt flertal. Opfattelsen var, at Anker J. havde haft

et svært job, gjort hvad han kunne, og fået det bedst mulige ud af

det.

33. Derfor vinder venstrefløjens ikke gehør for sin kritik ved at råbe op om "socialdemokratisk forræderi". Kritikken bliver kun hørt, hvis vi meget overbevisende kan påvise, at noget andet og bedre havde været muligt.

Men det er vanskeligt, fordi store dele af venstrefløjens er meget bange for at komme i realitetsforhandlinger med regeringen. Det er ikke kun statsministeren, der siger nej til at forhandle. Der er andre, som hævder, at bare det at forhandle er med til at skabe illusioner!

Vi siger hertil, at illusionerne er der i forvejen. Men de bliver selvfølgelig større, hvis arbejderne får det indtryk at venstrefløjens end

ikke gør et forsøg på at påvirke udviklingen. Så konkluderer de selvfølgelig, at Socialdemokratiet nok ikke kunne gøre andet end, hvad

de gjorde. - Passivitet og overbudspolitik fra venstrefløjens side i

disse sager styrker SD-højrefløjens og giver den friere og bredere spillerum. Dette er ikke bare et spørgsmål om parlamentarisk politik! Selvom der var lagt 20 - og ikke bare 8 - mandater i vægtskålen for en

realistisk arbejderpolitik, havde vi måske ikke fået mere ud af det i denne omgang, - men regeringens undskyldninger for at gå til højre ville have været langt mindre troværdige og have gjort langt mindre indtryk. Arbejdet for at styrke venstreorienteringen i basis ville i såfald have fået langt bedre kår.

XIII. TRE SLAGS STRATEGI PÅ VENSTREFLØJEN

33. Disse spørgsmål må drøftes. En del af venstrefløjssamarbejdet må bestå i, at vi erkender tilstedeværelsen af mindst tre forskellige strategier og fører en afslappet og bred diskussion herom.

34. DKPs strategi ser meget sammenhængende ud på papiret, men er ret så firkantet og kan nemt fortolkes som mundende ud i en bureaukratisk-

centralistisk socialisme. Denne fortolkning er måske forkert, men det afgørende idag er også noget helt andet, nemlig at der ikke er nogen påfaldende sammenhæng mellem DKPs strategi og hverdagens politik! Denne er simpelthen præget af mange års traditioner for at markere afstand til

reformisterne, i mangel af bedres havelse fortrinsvis ved hjælp af en ren overbudspolitik. Denne tradition synes meget sejlivet.

VS'ernes strategi er så "langsigtet", at partiet kan forekomme strategiløst i forhold til den konkrete og aktuelle danske virkelighed. Det har noget at gøre med voldsomme brydninger i VS mellem forskellige opfattelser - derfor bygger VS stadig officielt på programmet fra 1972, selvom dette programs forfattere ("leninistfløjen") forlængst har forladt partiet. - Det ser ud, som om den idag dominerende fløj i VS satser på en meget langvarig bevidstgørelsesproces i basis. Det ventes, at denne bevidstgørelse før eller senere bliver så omfattende og stærk, at den giver sig udslag i en revolution båret af rådssystemets principper.

DKP er i og for sig indstillet på at søge resultater i folketinget, men er hæmmet af sine overbudstraditioner. Derimod har VS hidtil kun i ringe grad interesseret sig for praktiske resultater i folketinget, en vis fløj indenfor VS ville nok anse en sådan interesse for rent forræderisk. Derfor har den parlamentariske indsats, VS er blevet kendt for, i alt væsentligt været en dygtig indsats for at udnytte folketinget som talerstol. Dog kan en ny tendens spores herom senere.

35. På disse områder er SF klart uenig med DKP og VS. Af vor strategi, hvis hovedlinier blev understreget i udtalelserne fra Landmødet 1977, fremgår det, at SF afviser overbudspolitik, og vi betragter ikke folketinget som kun en talerstol.

Selvfølgelig er også SF indstillet på en langsigtet folkelig og

bevidstgørende indsats, men den fører ikke til resultat, hvis vi undervejs afstår fra at påvirke begivenhederne i et af de felter, hvor folk selv (altså "basis") opfatter, at der tages beslutninger af betydning for deres hverdag, nemlig de parlamentariske forsamlinger. Disse spørgsmål må drøftes med de andre partier. Tiden står heller

ikke stille. F.eks. kan der spores en tendens i VS til langsomt at orientere sig hen mod en mere realistisk indsats for at præge udviklingen -altså ikke kun at udnytte folketinget som talerstol. Forhandlingerne omkring ejerlejlighedsforliget - iøvrigt på VS's initiativ - er det bedste eksempel herpå, men andre er kommet til.

XIV. DEN POLITISKE SITUATION OG DET ANDET FLERTAL

36. Situationen er dog foreløbig præget af, at det stadig ikke er lykkedes

at opstille et venstre-alternativ til den nuværende politik, - og at regeringen med sindsro fortsætter frierierne til de borgerlige partier, selvom disse gang på gang viser, at de er ude efter regeringens skalp. I en række situationer er det såmænd venstrefløjspartierne, der har reddet regeringen, uden deres støtte eller neutralitet var den blevet fældet af -af sine egne "forbundsfæller"!

Ikke nok med det. Der har flere gange været flertal for en bedre lovgivning end den gennemførte, men regeringen foretrak at bygge sit flertal på de højreborgerlige partier.

37. Da SF efter valget lancerede parolen om det "andet flertal", mødte den modstand både i SD og på venstrefløjen, især VS. Også i vort eget parti var der nogen skepsis: hvordan forene partier fra RV til VS?

Hvordan er situationen i dag?

Det er indlysende, at det flertal, statsministeren er så forelsket i, ikke kan gennemføre indgreb mod spekulation og kapitalgevinster. Og lige så indlysende, at der kan gennemføres sådanne indgreb - på grundlag af et andet flertal i folketinget.

Vi har flere gange erfaret, at beskæftigelsen ikke kan styrkes på grundlag af

regeringens flertalskonstellation, Nu afviser arbejdsgiverne efterløn såvel som udvidet ferie. Det skal nok sætte sig spor i folketinget. Vil regeringen for alvor noget på disse områder, må den forhandle til anden side end den traditionelle.

Det samme gælder, hvis regeringen vil en virkelig skattereform, der luger ud i fradragsjunglen.

Selvfølgelig lover vi ikke regeringen let gang på jorden, bare den forhandler til anden side. Men det er urimeligt af den på forhånd at afskrive forhandlinger med DKP og VS. Trods traditionel overbudsholdning

har DKP lagt realisme for dagen i tilspidsede situationer, og det er i hvertfald længe siden, at VS principielt har udtalt sig mod det andet flertal som mulighed.

Måske skyldes regeringens holdning, at den ved, at venstrefløjspartierne

ikke vil acceptere indkomspolitik. Den kan regeringen til gengæld få accepteret af den borgerlige højrefløj, - men uden selv de mest intetsigende indrømmelser til lønmodtagersiden. Den borgerlige højrefløj ønsker utilsløret lønpolitik. Hvor længe kan regeringen holde til det? Kan fagbevægelsen holde til at blive umyndiggjort tredje gang i træk?

38. Det er SFs opfattelse, at indkomspolitik under de almindelige

styrkeforhold i et kapitalistisk samfund altid udarter til ren lønpolitik,

uanset hvilke formelle indrømmelser lønmodtagersiden måtte få. Derfor afviser vi indkomspolitik. Det fører til tre bemærkninger til

regeringen:

a) Den kan lade være med at blande alle ting sammen. En skattereform har altid været en selvstændig reform. Sociale reformer - som indførelse af efterløn og udvidet ferieordning - har altid været selvstændige reformer. Det siger sig selv, at de partier, der er med til at gennemføre sådanne reformer, også må være med til at anvise finansiel dækning. Men der er ingen grund til at blande hele molevitten sammen, som om det var en socialistisk femårsplan der skulle vedtages - i et

kapitalistisk land! - I stedet kan regeringen bygge på skiftende flertal. Det er lidt risikabelt, men ikke mindre risikabelt end dens nuværende yderst usikre forligsflertal.

b) Den bedste løsning er, at regeringen opgiver sine indkomstpolitiske planer og i stedet undersøger mulighederne for at skabe flertal for en samlet økonomisk politik, der fremmer beskæftigelsen og nedbringer

underskuddet på betalingsbalancen.

Denne politik må bygge på styring af investeringerne og af forbruget. Den må omfatte iværksættelse af nye arbejder (energipolitik uden A-kraft, byggeri, den offentlige sektor) og en socialt mere rimelig fordeling af den eksisterende mængde arbejde (efterløn, udvidet ferie og udvidet barselsorlov, forbud mod overarbejde). Som instrumenter må den anvende offentlige investeringer, selektive tilskudsordninger under lønmodtagernes kontrol, skatte- og afgiftspolitik og inddragelse af kapitalgevinster, der ikke har dækning i produktionen.

Uanset om en sådan lovgivning kan tilvejebringes eller ej, må fagbevægelsen

frit kunne forhandle med sin modpart og uden folketingsindblanding tage de midler i anvendelse, som den finder fornødent. Men der er ingen tvivl om, at en sådan lovgivning vil lette forhandlingsforløbet.

c) Hvis regeringen ikke vil dette og bliver ved med at søge enighed om indkomstpolitik med partier, der reelt kun er ude på at dolke regeringen,

skal den ikke vente nogen redningsaktion fra vor side, når sandhedens time oprinder og disse partier støder dolken i regeringen,

fordi den ikke vil acceptere deres form for indkomstpolitik. Altså: hvis SF stilles overfor valget mellem en "pænere" indkomstpolitik og en "grimmere"

indkomstpolitik, vil vi gå imod begge former, uanset de parlamentariske konsekvenser. Så har vi sagt til i tide.

Lad os tilføje dette: Vi ved godt, at folketingets sammensætning begrænser

regeringens - og såmænd også vores - handlemuligheder. Men ikke så vidt, at det er totalt umuligt at gøre noget rigtigt. Derimod så vidt, at man bør holde op med at drømme om gennemførelse af nogen "D"-ordning i et folketing som det nuværende. Den forudsætter et andet flertal - i folket og i folketinget.

XV. BRYDNINGER I FOLKET: BEVÆGELSER, AKTIONER OG ORGANISATIONER

39. Begivenhederne i folketinget og begivenhederne udenfor folketinget udgør en helhed, som vi kun adskiller af hensyn til overskueligheden. I virkelighedens verden er der ingen adskillelser. Kampen for levestandard og beskæftigelse, for frihedsrettigheder og for indflydelse i samfundets magtstrukturer er en kamp i selve folket, en kamp der påvirker beslutninger i folketing og kommunalbestyrelser, og som igen selv påvirkes af disse beslutninger.

De umiddelbare brydninger i folket ("basis") kommer til udtryk i den aktivitet, der udfoldes af de traditionelle organisationer, af de mange nye bevægelser og organisationer der er groet frem, og af de stadig hyppigere spontane aktioner med helt konkrete formål.

I det følgende vil vi behandle vort forhold til disse brydninger.

XV. FAGBEVÆGELSEN: MENINGSBRYDNINGER OG OPGAVER

40. Vi har tidligere omtalt vort grundlæggende positive forhold til fagbevægelsen og det yderst nødvendige forsvar for fagbevægelsens demokratiske rettigheder.

Bevarelsen af disse rettigheder er den første forudsætning for, at

fagbevægelsen kan være et slagkraftigt redskab i lønmodtagernes tjeneste.

Den næste forudsætning er, at fagbevægelsen - LO - frigøres fra bindingerne til et bestemt politisk parti. Hermed mener vi ikke at den skal "afpolitiseres" eller bryde forbindelsen med den politiske arbejderbevægelse. Nej, tværtimod: den skal i højere grad blande sig i politik, og den skal styrke sine forbindelser med hele den politiske

arbejderbevægelses og ikke bare et enkelt af dens partier.

SIDE 30-31 MANGLER

der gennem et par år prægede vort parti. Vi må nu være nået så langt, at vi endeligt kan afklare vor vurdering.

Der er to grøfter at falde i: En som vi vil tillade os at kalde "gammelkommunistisk": en afvisning af næsten alt nyt, især hvis det falder uden for organisationernes rammer eller ikke har en stramt, organisatorisk karakter, en frygt for det spontane, "selvgroende".

Den anden grøft er en ukritisk tilbedelse af alt nyt, bare fordi det er nyt, og i ganske særlig grad hvis det er "groet op af folket".

Vi må selvfølgelig vogte os for ikke at falde i nogen af disse grøfter. Til gengæld må vi principielt konstatere, at de mange spontane bevægelser er en ny, generel forteelse i vort samfund, en del af vort demokrati. De er udtryk for en højnelse af det almindelige demokratiske bevidsthedsniveau i samfundet, en øget samfundsinteresse.

45. De spontane bevægelser og aktioner drejer sig om mange ting. Det kan være aktioner mod, hvad folk anser for urimelig byrdefordeling, f.eks. huslejeaktioner, eller mod, hvad der anses for åbenlys uret - her er tagaktionen i Albertslund et eksempel. De kan dreje sig om den lokale planlægning og nærmiljøet - de mange nye beboerforeninger er optaget heraf. Eller det kan være aktioner mod industriel eller anden forurening, lokalt-kommunale aktioner for trafikregulering, anlæg af stier, grønne områder osv. Det kan også være forbrugerbevidste aktioner, af lokal eller landsomfattende karakter.

Dette er en positiv udvikling, der må ses i sammenhæng med kampen

om frihedsrettighederne. I almindelighed må vi støtte sådanne initiativer, dog sådan at vi også selv tager selvstændig stilling til dem. Vi skal ikke støtte ukritisk,

men vor grundholdning er positiv.

Vi skal samtidig være opmærksomme på disse initiativers begrænsninger. I nogle tilfælde fører de til et sammenstød mellem hensynet til menneskene og hensynet til profitten, men i reglen er dybden i denne konflikt svær at erkende i forbindelse med sådanne aktioner. Vi må ikke tro, at de kan erstatte arbejderbevægelsen eller et bevidst organiseret arbejde for socialismen. Vor støtte til folkelige, spontane initiativer må ikke gøre os til "basis-reformister".

XX. DE SENERE ÅRS NYE BEVÆGELSER OG ORGANISATIONER OG DET TVÆRPOLITISKE ARBEJDE

46. Ved siden af de spontane aktioner med bestemte formål er nye bevægelser og organisationer vokset frem i de senere år. Kvindebevægelsen har sine særlige organisatoriske former og er et af de vigtigste led i den almindelige "kulturrevolution" der er en lige så vigtig forudsætning for en bedre samfundsform, som de økonomiske

strukturændringer er det. Herom er vi blevet belært af talløse erfaringer.

Det samme gælder den nye kritiske holdning til den vilje til at orientere sig mod arbejderklassen, som man mærker hos store dele af de studerende og lærerne. Selvom bevægelsen har lidt visse tilbageslag siden 1968, er situationen idag - 10 år senere - fundamentalt anderledes, end den var i

1958, 10 år tidligere. Hvis der, som nogle mente, var tale om en "mode", har den været sejlivet og er i færd med at blive til en "vane". Den samme tendens til øget aktivitet, ser vi hos ungdommen i det hele taget, ikke mindst blandt de fagligt organiserede unge.

I begge tilfælde må vi forholde os meget positivt, men også her skal vi skelne mellem forskellige tendenser. Sekterisme er altid farlig. Man bør være på vagt overfor en vis intolerance, som ofte er det nyes følgesvend, men som kan betyde, at det gamle sejrer i det nyes skikkelse. Også det er vi blevet belært om af mange erfaringer.

47. De største egentlige organisationer, der er vokset frem i 70'erne er, ODA, OVE, NOAH og Folkebevægelsen mod EF. Til slut nogle ord om arbejdet i

organisationer af denne type - og dermed om det tværpolitiske arbejde.

OOA er en ad hoc-bevægelse, der vil hindre, at Danmark indfører A-kraft. Midlet er det gammelkendte: Mobilisering af den offentlige mening for at lægge pres på beslutningstagerne (regering og folketing), og det hidtidige forløb viser, at dette middel stadig er brugbart. OOA har anvendt det klogt og har undgået at lade sig spænde for nogen partipolitisk vogn. Vi støtter OOA, men skal vogte os for enhver "omfavelse". OOAs ikke-partibundethed er af helt afgørende betydning for organisationens muligheder - som til gengæld er bedre end ethvert partis. (På det område, der her er tale om).

OVE (or.f. vedvarende energi) er beslægtet med OOA, men arbejder ifølge sagens natur på længere sigt. Også denne organisation er ubunden af partier. Selvom den endnu er lille, afspejler den et højt bevidsthedsniveau (om de økologiske balancer og begrænsninger) og kan få et langt bredere rodnet end idag. Vi er på vej ind i en etape, hvor eksperimenter med vedvarende energi er ved at blive en bred folkelig sag, oven i købet i

vid udstrækning på tværs af klasserne.

Endelig er der Folkebevægelsen mod EF (FB). Denne organisation er også tværpolitisk, men med klare parti-bindinger. Den består af fire komponenter: aktivister, der er partiløse eller som tilhører tilhængerpartier, og af aktivister der tilhører et af de tre "stifterpartier", Retsforbundet, DKP og SF. Udenfor står endnu et modstanderparti,

VS, der dog på forskellig vis samarbejder med os andre i kampen mod EF.

Som bekendt har denne struktur på det sidste ført til nogle brydninger

indenfor FB. Disse brydninger kan vi vel forudsætte bekendt, så der er ingen grund til al gennemgå dem her. Derimod er nogle principielle

bemærkninger på sin plads. Det er blevet påstået, at disse brydninger blev fremkaldt af SF. Det må vi tilbagevise. De skyldes at det ikke må hedde sig om nogen tværpolitisk organisation, at et enkelt parti dominerer eller søger at dominere den. Der må end ikke være anledning til, at der kan opstå

formodninger herom.

Tidligere har vi nok interesseret os for lidt for denne side af sagen. De erfaringer, vi har høstet, får os til at understrege, at det er en forudsætning for vellykket tværpolitisk arbejde, at et eller flere partier

ikke søger - eller uforvarende kommer til - at opnå dominerende positioner i arbejdet.

Kilde

Fra prof. Robert Klemmensens private samling

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Politisk tale, Socialistisk Folkeparti

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/gert-petersens-tale-ved-socialistisk-folkepartis-landsmode>